

Joyce, James Augustine Aloysius (1882-1941)

Iirski pisatelj, novelist in poet. Njegova psihološka opažanja in inovativne literarne tehnike, so ga proslavila kot enega najbolj vplivnih pisateljev 20. stoletja. Rodil se je v Dublinu, izobraževal na jezuitski šoli in pozneje na University College of Dublin. Med študijem je prelomil z svojo krščansko vzgojo, ter se skupaj z svojo ženo preselil v Trst, pozneje pa tudi Pariz in Zürich, kjer je pretežno služboval kot inštruktor za angleški jezik. Umrl je skoraj slep v Zürichu na začetku druge svetovne vojne, kamor se je umaknil iz okupiranega Pariza. Njegova zgodnja dela kažejo na prisotnost močne navezanosti na svojo domovino. Za prikazovanje realističnih situacij je uporabljal eksperimentalno tehniko v mešanici realizma, naturalizma in simbolizma.

Najpomembnejša dela: *Dubliners* (1914), *A Portrait of the Artist as a Young Man* (1916), *Ulysses* (1922), *Finnegans Wake* (1939)...

Ulikses

Literarno delo, ki je podrlo vse ustaljene književne oblike, polno različnih slogov, simbolov, mistike, podzavesti, ter predvsem bogatega besednega zaklada. Po mnenju nekaterih najboljši roman do zdaj. Joyce je z Ulikсом prerasel dotedanje ozke slogovne, kompozicijske in stilistične književne oblike, podal nove literarne prvine (notranji samogovor).

Dogajanje je postavljeno v Dublin, Joyceovo rojstno mesto. Mesto je zelo vplivalo nanj in v Uliksu je vsak del Dublina, vsaka ulica, križišče, vsak lokal, na istem mestu, kot v realnosti.

Roman opisuje en dan v življenju Leopolda Blooma, ki predstavlja Odiseja, popotnika, ki blodi po svetu (v tem primeru Dublin), išoč rešitve.

Ima ženo Molly, ki je prispodoba za Penelopo, a ne spominja na Penelopo vedno, saj je možu nezvesta.

Bloomove misli se v vsej knjigi večkrat vračajo k njej, sama pa ima na koncu monolog, ki je dolg 25000 besed, razdeljenih na osem povedi.

Tukaj pa je še Joyce, v podobi mladega Stephena Dedalusa (Telemah), ki išče svojega duhovnega očeta, saj se je pravemu odtujil. Hodi po svetu in išče očeta Odiseja, v tem primeru Blooma.

Vse tri osebe so dokaj različne. Bloom je reklamni agent, Molly je pevka, najbolj zanimiv pa je Dedalus.

Dedalus je namreč nereden študent, intelektualec. Začasno uči na neki šoli, kar je še ena povezava z Joyceom.

Velik del romana je v bistvu notranji samogovor Blooma ali Dedalusa, skozi katerega zvemo za misli, v podzavesti obeh junakov ob kakšnih dogodkih. Tako npr. Bloom prvič sreča Dedalusa na pogrebu, vendar ga ne zazna. Pri naslednjem srečanju v redakciji časopisa Bloom spregovori nekaj misli o njem, kljub temu, da se nista pogovarjala.

Prav se srečata šele v porodnišnici, kjer sedita za isto mizo, kasneje pa tudi v javni hiši oziroma bordelu. Po pogovoru Dedalus privoli, da bo šel z Bloomom domov.

Oba spoznata, da imata zelo malo stičnih točk, da sta popolnoma različni osebnosti.

Bloom navsezadnje le ni našel tega, kar je iskal - moralno višje življenje, Dedalus pa ni našel svojega drugega, duhovnega očeta, ki bi ga poseblel Bloom.

Bloom (Odisej) utrujen zaspi in roman se na nek način konča, saj je popotovanje končano. Sledi le še Penelopin (Mollyjin) samogovor, s katerim se Ulikses tudi konča.

Vsa zgodba je napisana v 18. poglavjih in v prav toliko slogih. Slog je priredil vsebini posameznih poglavij.

Kakšna je vsebina, takšen naj bo tudi slog. Tako je npr. poglavje v redakciji časopisa napisano v obliki časopisnih člankov.

Vsa dejanja, ki so se zgodila Odiseju se zgodijo Bloomu, ko tava po raznolikih delih Dublina. Vse skupaj je seveda v simbolih in prisodobah.

Tako npr. Odisejevo potovanje v Hades (grško posmrtno podzemlje) Joyce napiše kot obisk pogreba.

Prva tri poglavja spoznavamo Stephena (Telemaha), naslednja tri Blooma (Odiseja), ko blodi po Dublinu, v naslednjih poglavjih pa se njune poti križajo.

Največja novost v Uliksu je notranji samogovor, za katerega je Joyce rekel, da ga je opazil pri Francozu Dujardinu. Joyce je notranji samogovor uporabil predvsem zato, da bi se čimbolj približal kraju, kjer se porajajo misli in zavestna dejanja osebe. Misli se nelogično prepletajo v celoto po asociacijah, ki so bližje podzavesti, kot zavesti.

Joyce je dal v zvezi z romanom mnogo zanimivih izjav, tako npr. da je v roman spraval toliko ugank in zastavic, da se bodo učenjaki prerekali še stoletja in si s tem zagotovil nesmrtnost.